

Pitanje o istini u suvremenoj filozofiji i znanosti

Uz temu

Donosimo manji dio radova koji su izvorno prezentirani na godišnjem simpoziju Hrvatskoga filozofskog društva održanom od 25. do 27. studenoga 2010. u Zagrebu pod naslovom »Pitanje o istini u suvremenoj filozofiji i znanosti«.

Pitanje o istini nije tek središnje pitanje spoznajne teorije (gnoseologije, epistemologije) kao jedne od najstarijih filozofijskih disciplina (a po osporavanom ali vitalnom mnijenju mnogih novijih i suvremenih filozofa različitih orijentacija središnje odnosno utemeljujuće discipline cjelokupne filozofije) nego i jedno od ključnih problema filozofije u cjelini, ali i bitno pitanje svake moguće znanosti te, konačno, i bitno egzistencijalno pitanje svakoga ljudskog bića. Može li se živjeti bez istine? Koliko je danas valjana (i istinita) izreka da će nas istina spasiti? Nije li pitanje *Što je to istina?* aktualno i u sklopovima koji ne moraju nužno ovisiti o opovrgavanju pilatovskog lice-mjerja? Pitanja te vrste mogli bismo nizati u beskrajnim lancima, bilo da ustrajavamo na manihejskom dualizmu istine i laži, bilo da opovrgavamo bićeovitost neistine.

U vremenima što ih obilježava nadirući (u mnogo čemu autodestruktivan) relativizam čini se da bi se epohalna zadaća filozofije morala usredotočiti na obranu ideje istine. Ta usredotočenost nije, međutim, lišena teškoća: svaki dogmatizam ustrajava na zahtjevu za posjedovanjem istine i uvjeren je da je upravo on ovlašteni posjednik jedne jedine sveobvezujuće istine. S druge pak strane, relevantan (u svakom slučaju nezanemariv) dio suvremene filozofije, posebice onaj koji se nadahnjuje idejom znanosti i znanstvenosti, nadomješta sam (navodno zastarjeli) pojam istine pojmovima kao što su *vjerojatnost* i *opravdano vjerovanje*. Apriorno odbacivanje opravdanosti takva nadomještanja uvlači nas pak u zamku dogmatizma, oduvijek antiteitički solidarnog s relativizmom (pa, u konačnici, i s nihilizmom). Utoliko bi obnova propitivanja ključnih problema vezanih uz pitanje o istini trebala predstavljati doprinos izbjegavanju zamki što ih nude lažne alternative, u konkretnom slučaju lažnog spora između dogmatske uobraženosti i nihilizirajućeg relativizma.

Konačno, pitanje o istini predstavlja i plodno tlo susreta između filozofije i znanosti, što se iskazalo i na ovom simpoziju, gdje su do izražaja došli različiti pristupi objedinjeni zajedničkom težnjom za istinom i za životom oslobođenim od obmana i laži. Dio radova koje objavljujemo svjedoči o tom susretu.

Lino Veljak